

ARQUEOCEC

FULL INFORMATIU DEL GRUP D'ARQUEOLOGIA
"PELEGRÍ CASADES I GRAMATXES"
(Secció d'Història i Art)

Any 5

Núm. 42

Febrer 2015

ACTIVITATS FETS I NOTÍCIES D'ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

VISITA A L'ABRIC ROMANÍ DE CAPELLADES

Diumenge dia 22 de febrer 2015

Amb la col·laboració de l'arqueòloga Dra.
MARGARIDA GENERA MONELLS

L'ABRIC ROMANÍ DE CAPELLADES

El jaciment arqueològic de l'Abric Romaní fou descobert el dia 9 d'agost de l'any 1909 per un industrial paperer capelladí, Amador Romaní i Guerra, qui, primer amb el suport i la direcció científica de l'Institut d'Estudis Catalans i després pel seu propi compte, va desenvolupar una sèrie de campanyes d'excavació que constitueixen la primera fase d'intervenció al jaciment. Aquests primers treballs van permetre emmarcar el registre arqueològic dins el context de les cronocultures prehistòriques del país, essent aleshores el testimoni més antic del poblament de Catalunya.

Després d'intervencions efectuades pel Dr. Eduard Ripoll des del Museu Arqueològic de Barcelona a finals dels anys cinquanta i inicis dels seixanta i d'altres més puntuals posteriors, l'any 1983 es reprèn l'excavació del jaciment, recerca que es continua desenvolupant actualment amb les tècniques més avançades de l'arqueologia prehistòrica, i amb la direcció del Dr. Eudald Carbonell, cap de l'Àrea de Prehistòria de la Universitat Rovira i Virgili.

Els treballs de recerca que es porten a terme actualment han permès posar de manifest la complexitat dels comportaments culturals i econòmics dels grups neandertals que ocuparen aquesta balma: eren grups de caçadors recol·lectors que hi establien els seus campaments, una vegades com a ocupació de molt curta durada (bivacs i parades de cacera), d'altres com a campament base des del qual s'organitzarien les bandes d'exploració de l'entorn. Les restes faunístiques recuperades i que provenen de l'activitat cinegètica d'aquests grups permeten constatar una major presència dels herbívors sobre els carnívors. Les espècies més representades són el cavall i el cérvol, seguides dels gran bòvids, la cabra, el senglar, el rinoceront.

L'excavació dels diversos nivells també ha permès copsar l'existència d'una important tecnologia del foc i el seu paper dins les estratègies ocupacionals. Així, en els diversos nivells s'han excavat ja prop de dos-cents fogars de diferent estructura i funcionalitat, que s'integren dins d'uns patrons d'organització de l'espai desenvolupats per aquests grups neandertals.

Les tasques domèstiques s'organitzaven en torn a aquestes llars de foc i al seu voltant s'ha recuperat un important conjunt d'eines elaborades i utilitzades per aquests grups: instruments de pedra elaborats amb sílex, quars i calcària, la seqüència d'elaboració o cadena operativa de producció dels quals ha pogut ser documentada, en alguns nivells, des de l'inici de l'exploració del nòdul fins a la configuració final dels estris.

També han estat recuperades eines fetes sobre os i, de forma especialment destacable per la seva excepcionalitat, instruments realitzats amb fusta d'una antiguitat de 50.000 anys. La singularitat del dipòsit sedimentari de l'Abric Romaní ha afavorit que aquest sigui un dels pocs jaciments del món que conservin la fusta de cronologies tan antigues.

La importància de tot aquest registre arqueològic de l'Abric Romaní ha fet que en l'actualitat sigui un dels principals jaciments arqueològics europeus del paleolític mitjà, i que els resultats de la recerca d'alt nivell científic que s'hi porta a terme esdevinguin claus per caracteritzar i entendre com vivien els grups neandertals que poblaren Europa ara fa entre 80.000 i 40.000 anys.

Troben restes arqueològiques de 4200 anys a Begur (Girona)

Un equip d'arqueòlegs i geòlegs gironins ha localitzat un nou jaciment arqueològic entre el turó d'Aiguablava i Sa Punta d'es Mut, a Begur (Baix Empordà).

Centenars de restes arqueològiques s'han trobat escampades per un terreny d'uns 70.000 metres quadrats propietat del Parador Nacional d'Aiguablava.

La troballa d'una postal a la Biblioteca de Catalunya va originar la investigació que ha permès descobrir aquest assentament. La primera notícia sobre l'existència de restes arqueològiques a la vall d'Aiguablava, la va donar, de manera poc precisa, l'advocat i historiador begurenc Pella i Forgas (1883) en el seu llibre "Historia del Ampurdán", Tot i així va ser la troballa per part d'un dels arqueòlegs d'aquest equip, d'una postal que el prehistoriador Lluís Pericot i Garcia (1899-1978) envià a un mestre de Begur, Lluís Esteva i Cruañas (1906-1994) informant-lo de què "els amics de Girona" havien trobat ceràmica feta a mà i al torn, el que va motivar la investigació. El croquis que envià Pericot a la postal i les indicacions més precises que fa en una segona missiva, suggereixen "una localització a l'entorn del Parador de Turisme".

MUSEU DE LES CULTURES

El dia 7 de febrer obrirà a Barcelona un nou espai museístic al carrer de Montcada: el Museu de les Cultures del Món. Aquest museu es va concebre quan els propietaris de la col·lecció Barbier-Mueller d'Art Precolombí va decidir no renovar l'acord amb l'Ajuntament. Aleshores el consistori va decidir aprofitar les col·leccions d'art antic dels

museus de la ciutat, de civilitzacions d'Àfrica, Amèrica, Àsia i Oceania.

Un cop aplegat tot el material s'adonaren d'un buit important pel que fa a l'Amèrica precolombina. I aquí hi entra l'empresari i col·leccionista Jordi Clos que a través de la Fundació Arqueològica Jordi Clos, ha cedit gratuïtament i per cinc anys 37 peces per exposar-les en el nou museu. El Museu de les Cultures del Món oferirà una entrada combinada amb el Museu Egipci per 12 euros.

BÀRCINO 3D

El 4 de novembre es va presentar a la premsa l'aplicació **Bàrcino 3D** emmarcat dins del Pla Bàrcino de l'Institut de Cultura de Barcelona, amb el propòsit d'apropar la història antiga de Barcelona als ciutadans. La tecnologia és freda i impersonal, però ho és menys si s'utilitza per desenvolupar eines que ens apropin a la història i ens permetin

recrear el passat, fins i tot viure'l com si haguéssim retrocedit en el temps. Això és el que passa amb la **nova app Bàrcino 3D** amb la que podem passejar com un romà més, per la **Colonia Iulia Augusta Faventia Paterno Bārcino**, la ciutat romana que va fundar l'emperador August l'any 10 aC. que amb el temps va acabar essent l'actual Barcelona. Fins i tot el so de les eines, les converses o el cant dels ocells ens transporta al passat.

Realitzada dintre del Pla Bàrcino que impulsa la conselleria de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, l'aplicació té un caràcter enciclopèdic, ja que incorpora la documentació del Servei d'Arqueologia aportada per centenars d'excavacions realitzades a la ciutat, a més del treball de dibuixants, historiadors i epigrafistes sobre el seu passat romà durant el S-III dC. i el seu *suburbium*, el territori que l'envoltava.

L'època escollida coincideix amb la finalització de la construcció de la segona muralla, que amb 76 torres i quatre portes va acabar donant a Bàrcino el sobrenom de “**ciutat coronada**” Com si un petit dron sobrevolés la ciutat, es pot veure cada una de les torres, l'enorme aqüeducte de 13 quilòmetres que portava aigua a la ciutat, les termes de mar i les de Sant Miquel on els ciutadans d'aquesta petita ciutat de 10 hectàrees complien amb el ritual del bany, informació de les cinc grans cases romanes excavades fins ara, i fins i tot entrar en una d'elles, veure l'impressionant fòrum i esmunyir-nos entre les columnes del temple d'August. “Tota la informació està georeferenciada i d'acord amb aquestes dades, per tant, en el moment en què el coneixement canviï la app es modificarà” va explicar Carme Miró, responsable del Pla Bàrcino i de la seva aplicació.

El projecte, amb un cost de 45.000 €, ha comptat amb la col·laboració del Laboratori de Modelat Virtual de la Ciutat de la UPC està disponible de moment per a tauletes i aviat ho estarà per a telèfons intel·ligents i a pàgina web o a Google Earth, per a la seva utilització a les escoles com a material escolar.

UN CAMPUS D'ARQUEOLOGIA A MATARÓ

Mataró vol donar valor al seu patrimoni històric i ha decidit crear un campus d'arqueologia al jaciment romà de Torre Llauder. Ho fa conjuntament amb la Universitat Autònoma de Barcelona, amb la qual des del 1998 manté acords de col·laboració per poder fer pràctiques de camp i treballs arqueològics al recinte.

El jaciment romà de Torre Llauder, als afores de la ciutat d'Iluro, va ser descobert el 1961 i són visitables una part de l'estructura i els mosaics de la casa. Al costat s'hi han anat fent treballs sobre el terreny com els que aquests darrers dies amb blocs i paletes a la mà, han anat fent una trentena d'alumnes del primer curs d'arqueologia. El conveni, però, també possibilita la investigació de grups de recerca de màsters i doctorats que imparteix la universitat. L'Ajuntament posa també a disposició dels estudiants el nou Centre de Patrimoni Arqueològic i Natural de Can Boet. L'equipament que ocupa la masia, està situat a tocar del jaciment i està preparat per fer-hi la neteja i conservació de les peces que es puguin trobar, així com fer classes més teòriques als alumnes.

Els arqueòlegs situen l'antiguitat d'Aiguafreda de Dalt al segle VII

Des d'abans dels treballs "in situ" se sabia que la recerca arqueològica proporcionaria resultats pel que fa al coneixement de la dinàmica històrica d'Aiguafreda de Dalt.

Les dues campanyes d'excavació han donat resultats pel que fa al coneixement de la morfologia original de la cova-cripta, les seves grans dimensions originals, la seva funció funerària, la relació entre l'espai construït i les dinàmiques geohidrològiques del massís de travertí, etc.

Els resultats més espectaculars, tanmateix, són els relacionats amb els enterraments. Si abans es coneixien 4 tombes a l'interior de la cova-cripta, cap d'elles amb individu associat, a hores d'ara es coneix un total d'11 tombes més, amb les restes de 15 individus. En aquest àmbit, les analítiques practicades a les mostres òssies localitzades, corresponents a 4 individus, han proporcionat una datació a l'entorn de l'any 680 per a dos d'ells.

Aquests resultats permeten fer retrocedir l'antiguitat del conjunt monumental d'Aiguafreda de Dalt de finals del segle IX, com es coneixia tradicionalment, a la segona meitat del segle VII, fet que situa el bressol d'Aiguafreda entre els jaciments medievals més antics de Catalunya.

Agents dels Mossos d'Esquadra, van detenir el passat mes de gener a Sabadell i a Esplugues de Llobregat dos homes de nacionalitat equatoriana, que transportaven en una furgoneta a Platja d'Aro, 22 figuretes precolombines. Deu d'elles eren autèntiques, i estan datades entre els anys 1100 i 1500 dC. El seu valor al mercat estaria entre els 500 i 1000 euros.

A Guissona (Segarra) durant el mes d'agost s'hi ha descobert una muralla romana. El director i arqueòleg del museu de Guissona, Joan Ros ha afirmat que anteriorment ja s'havien trobat una part de la muralla, una porta i una de les torres de defensa.

El ministeri egipci d'Antiguitats ha anunciat el descobriment a prop de El Caire de la tomba d'una reina de la V dinastia faraònica, de la qual fins ara es desconeixia l'existència. La faraona es deia Jintakus III , i als relleus de les parets de la tomba apareix identificada com "la dona del rei" i com "la mare del rei".

Arqueòlegs búlgars descobreixen els esquelets de dos suposats vampirs de l'Edat Mitjana

La troballa ha tingut lloc a la localitat búlgara de Sozopol, a la costa del Mar Negre. Dos esquelets de l'Edat Mitjana que tenien una estaca clavada a la seva gola i que vénen a sumar-se a una llarga llista de cadàvers desenterrats (més de 100) en fosses per tot Bulgària.

Bozhidar Dimitrov, director del Museu Nacional de Sofia, va explicar el dimarts que els esquelets exposats tenien també els pits perforats amb barres de ferro. La raó no és altra que el temor i les creences que es tenien a l'època. Mantenir l'estaca i les barres evitarien que els morts es convertissin en no-morts. Segons Dimitrov aquests dos esquelets apunyalats amb barres i estagues il·lustren una pràctica que era comuna en alguns pobles de Bulgària fins a la primera dècada del segle XX. L'estaca quedava en els seus cossos per evitar que retornessin com a vampirs després d'haver estat enterrats. La gent creia que certs ciutadans tenien el mal en vida, i es creia que anaven a convertir-se en vampirs un cop morts turmentant a la població.

En total i durant els darrers anys s'han trobat més de cent persones a tot Bulgària els cossos dels quals havien estat apunyalats per a evitar la seva "tornada a la vida".

Una ciutat subterrània d'uns 5000 anys d'antiguitat ha estat trobada a la regió turca d'Anatòlia Central, i pot convertir-se per les seves dimensions i antiguitat en el descobriment arqueològic més important de l'any.

L'Administració per al Desenvolupament Habitacional de Turquia (TOKI), una entitat pública depenent del primer ministre, ha trobat sota el fort de Nevsehir una nova ciutat subterrània a la província del mateix nom, a la

regió de Anatòlia Central. La troballa s'ha produït degut a que el TOKI estava realitzant moviments de terres per a la construcció de nous habitatges.

Els especialistes calculen que la troballa, que ocupa més de 75 hectàrees i tenir potser fins a 7 quilòmetres de llargada, podrien tenir més de 5000 anys d'antiguitat, cosa que la pot convertir en el major descobriment arqueològic de l'any. A més d'edificis residencials, a la urbs s'hi ha trobat altres construccions, com galeries i temples.